

GLAS

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA ZA GORENJSKO

Iz razprave predsednika OLO Kranj ing. Tona Tribušona na skupnem zasedanju zvezne ljudske skupščine in zveznega odbora SZDL

Ustava daje jasne perspektive

Združevanje je posledica dosežene stopnje razvoja proizvodjalnih sil in pogoj za nadaljnji pospešeni razvoj

Naj se na kratko dotaknem principov in norm, ki jih vsebuje predosnutek ustave in ki se nanašajo na združevanje delovnih organizacij.

Zamisel združevanja ni niti nova niti se ne pojavlja kot specializirana funkcija, ki jih je doslej opravljala država. Tako zamenjuje svobodno združevanje »klasične upravne funkcije države« (Kardelj).

Če motrimo s te platforme procese, ki se na tem področju razvijajo pri nas, bi lahko ugotovili naslednje:

Med delovnimi organizacijami je danes mnogo več sodelovanja kakor to običajno sodimo. V praksi imamo najrazličnejše oblike tega sodelovanja, ki so zavzele že tolikšen obseg, da lahko govorimo o splošni orientaciji na združevanje. To sodelovanje sicer v mnogih primerih nima določene organizacijske oblike, kar pa po mojem mišljenju ni bitno, ali vsaj ne bitno v tem trenutku, ko gre za bistvo stvari. S tem nečem negirati prednosti naše socialistične prakse vedno prav v tem, da je vsebinski nekateri procesi dala prednost pred določeno obliko.

Na primer: V zadnjem času smo na območju nekoga okraja v Sloveniji lahko ugotovili, da skoraj ni delovne organizacije — od gospodarskih organizacij do prostovoljnih in zdravstvenih — ki ne bi v kakršni koli obliki sodelovala z neko drugo ali z večjim številom drugih organizacij. Naravno je, da se nekateri izmed njih povezujejo na jugoslovanskem torišču, nekateri na republiškem, nekateri pa v okviru občine ali okraja. Mislim, da ne bom pretiral, če rečem, da splošna orientacija v kolektivnih ni več niti avtarkična niti ukvarjanje z vsem mogočim.

K takemu odpiranju in razvoju procesa integracije so po mojem mnenju pripomogli naslednji činitelji:

— ekonomska situacija, v kateri so se znašle naše organizacije zaradi dosežene stopnje razvoja proizvodjalnih sil pri nas, gibanj na svetu in na tej osnovi spoznanja, da zahtevajo lastne koristi proizvodjalcev učinkovitejšo gospodarjenje, ki pa se ne more uresničiti v dosedanjih okvirih;

— subjektivne sile, ki so zlasti po znanih govorih tovariša Tita in po IV. plenumu CK ZKJ razvile sistematično delo na temelju jasne orientacije, ki je bila dana s

(nadaljevanje na 2. strani)

Ob ustanavljanju občinskih kmetijskih skladov

Povečanje proizvodnje - eden izmed glavnih ciljev naše družbe

Razgovor s predsednikom ObLO Kranj Jožetom Miheličem

Na zadnji seji ObLO Kranj sta oba zbora potrdila ustanovitev občinskega kmetijskega sklada. Sprejeli so tudi pravilnik in skladno s tem bodo na prihodnji seji imenovali še upravni odbor tega organa. Gre za sklad, v katerega se bo stekalo letno okrog 150 milijonov dinarjev. Zato smo se obrnili na predsednika ObLO Jožeta Miheliča, da bi nam povedal nekaj o značilnostih tega sklada in o njegovem namenu ter vlogi pri razvoju kmetijstva v tej občini.

— Kaj je narekovalo ustanovitev tega sklada? Kaj hočemo s tem doseči?

»Kmetijski sklad je eden izmed ukrepov, ki ima isti namen kot vsi ostali ukrepi v kmetijski dejavnosti, to je, da podpremo vsa tista prizadevanja naše družbe, ki obetajo hitro povečanje proizvodnje in skladno s tem tudi povečanje tržnih viškov. Naš skupni cilj je usmerjati kmetijstvo v intenzivno obdelavo zemlje s sodobnimi agrotehničnimi sredstvi. Da bi to dosegli, je treba skladno s tem urediti osebne dohodke zagotoviti sredstva za razširjeno reprodukcijo itd.«

— Za kakšne namene bodo konkretno sredstva tega sklada?

»O občinskem kmetijskem skladu se največkrat razpravlja enostransko. Sredstva sklada niso namenjena samo za pridobivanje obdelovalne zemlje, marveč je pomen tega sklada mnogo širši. Kadar govorimo o sredstvih kmetijskega sklada, je treba govoriti o sredstvih za intenzivno obdelavo zemlje. Pri tem pa je seveda vprašanje, kdo je za to sposoben. Če bi šlo zgolj za odkup zemlje, je treba povedati, da obdelovalne površine lahko pridobivamo tudi na druge zakonite načine, ki so v veljavi, in ne bi bilo treba ustanoviti kmetijskega sklada. Tudi teh predpisov se nismo posluževali. To je odlok o agrotehničnem minimumu in uredba o racionalnem koriščenju zemlje. Oba predpisa dopuščata možnost odzema zemlje, če jo lastnik nezadostno obdeluje in koristi, in

dajanje tistemu, ki jo je pripravljen in sposoben obdelovati!

Mi pa na osnovi te možnosti doslej nismo odzemanjeli zemlje, temveč samo opozarjali posameznika k kmetijskemu gospodarstvu na to. Vendar moramo reči, da niso zmeraj tega upoštevali. Ker pa je nam in verjetno tudi privatnemu kmetovavcu zelo jasno, da so družbena kmetijska gospodarstva — kot osnovni nosilci razširjene

reprodukcije — edino sposobna prevzemati in bolje obdelovati določene površine zemlje, je tudi razumljivo, da je taka pot za nas najkrajša. Pri tem seveda niso izzvezte kmetijske zadruge, ki imajo veliko vlogo pri kooperaciji s privatnim sektorjem kmetijstva.

Splošno znano je, da je delovna sila, ki je zelo potrebna na privatnih posestvih, odšla v industrijo, da danes na privatnih posestvih, kjer je bilo pred leti še 5 ali 6 ljudi, životari in se muči samo eden ali dva. V takih razmerah ti ljudje nimajo perspektive.

Sredstva kmetijskega sklada so namenjena za pospeševanje kme-

tijske proizvodnje v celoti in seveda tudi za reševanje tekočih zelo aktualnih problemov, ki nastajajo prav zaradi omenjenega pojava. S tem v zvezi je razumljiva skrb družine za pravilno in humano reševanje socialnih problemov posameznih zlasti starejših ljudi na kmetijah. To se je doslej često reševalo zelo primitivno in neenakopravno.«

— Kakšna bo torej osnovna naloga kmetijskega sklada sprito vseh teh problemov in težav, ki ste jih omenili?

»V osnovi sta dve nalogi, in sicer: skrb za razvoj družbenih kmetijskih gospodarstev in njihove proizvodnje in hkrati skrb

(Nadaljevanje na 2. strani)

Varstvo borcev in invalidov NOB

Priznavalnine ne ustrezajo več

Obširna priporočila sveta za zdravstvo in socialno varstvo — Okrevališče v Dvorski vasi?

Na svoji seji so člani sveta za zdravstvo in socialno varstvo OLO ugotovili, da je bilo sicer raznih oblikam skrbi za borce in invalide NOB posvečeno precej pozornosti, vendar pa so še številni problemi, ki jih bo potrebno rešiti. Mnoge pomanjkljivosti so posledice tega, ker so bile službe za varstvo invalidov in borcev močno centralizirane in tako tudi odmaknjene od upravičencev in njihovih težav.

O problemih borcev in invalidov se bodo najprej pogovorili udeleženci v začetku oktobra, na kate-

ženci širšega okrajnega posvetovalnega odbora sodelovali predsedniki občinskih svetov za socialno varstvo, predsedniki komisij za zadeve invalidov in borcev, predsedniki ObO ZB, ObSS in referenti za zadeve invalidov in borcev. Temu posvetovanju bodo sledila občinska posvetovanja, na katera bodo vabljene predstavniki kadrovske-socialnih služb iz podjetij in ustrezni krajevni forumi.

Za ta posvetovanja bodo sveti za socialno varstvo pripravili analize stanja omenjenih problemov in predloge za izboljšanje varstva. Med pomembnejšimi vprašanji, s katerimi se bodo posvetovanja morala spoprijeti, je vprašanje

priznavalnine. Priznavalnine bivšim borcem so namreč precej nizke in nujno potrebne korektur posebno v primerih, ko bivši borci ali invalidi nima drugih dohodkov. Člani sveta so menili, naj bi skupni dohodki borca ne bili manjši od 15 tisoč dinarjev.

Se posebej se bo treba zavzelo za kmete-borce. Mnogi med njimi namreč ne zmorejo več obdelovati svoje zemlje in bi jo bili pripravljeno oddati. Z njimi se je treba pogovoriti, jim obrazložiti, kako si lahko uredijo življenje po oddaji zemlje in jim zagotoviti tolikšno preživeteljno, da jim ta ne bo zagotavljala le skromnega življenja, ampak primerne življenjske pogoje.

Krog upravičencev do priznavalnine naj bi po potrebi še razširili in vsem upravičencem pomagali do uveljavitve pravic, ki so določene z zakonskimi predpisi.

(Nadaljevanje na 2. str.)

ing. TONE TRIBUŠON

šlita v naših pogojih. Združevanje funkcij in sredstev je danes splošen pojav na svetu, po eni strani kot posledica dosežene stopnje razvoja proizvodjalnih sil, znanosti in tehnike, po drugi strani pa kot pogoj za njihov nadaljnji pospešeni razvoj.

Integracija zahteva v naših pogojih nujno borbo za čim hitrejši gospodarski razvoj na temelju povečevanja individualne in družbene produktivnosti dela. Tega pa se moramo doseči brez množne delitve dela, ne samo v jugoslovanskih okvirih, marveč tudi na

Proizvajavci Gorenjske na Zagrebškem velesjmu

Zbliževanje proizvajavcev

Iskanje skupnih interesov — eden izmed pomembnih uspehov naših razstavljalcev

TOVARNA ISKRA PRESENETI OKREKOVAVCE — KOVINARSKANJ RAZPREDNJI SVOJO PROIZVODNJO DO NASLEDNJE POMLADI — HISA CENEJŠA

Včeraj, 23. septembra, so v Zagrebu zaprli vrata letošnjega jesenskega velesjma, ki je trajal 11 dni. Proizvajavci iz vseh kontinentov so se znova zbrali, prikazali svoje izdelke in uspehe slovesnega razuma, ki v obliki tehnične kemije, elektronike in znanosti sploh vse bolj olajšuje slovesno delo in s tem tudi njegovo širjenje. To je bilo na letošnjem jesenskem zagrebškem velesjmu izrazito prikazano.

Posebnosti in zanimivosti je bilo preveč za kratek enodnevni obisk. V vsakem izmed 35 paviljonov je bilo veliko novega. Zato se bomo omejili zgolj na proizvajavce iz naše Gorenjske, ki so razstavljali za velesjmu.

V enem izmed največjih paviljonov (št. 6) smo našli izdelke to-

varne Iskra. Obiskovalci so zlasti ogledovali nov električni gramofon, ki so ga tam prikazovali. To je zelo lahek in okusno izdelan gramofon v velikosti kolske torbice. Doslej smo take gramofone

uvažali. Iskra je prva, ki je prišla s temi izdelki na trg. Ze letos jih bodo dali v prodajo kakih 20.000, prihodnje leto pa več kot 100.000. Kar pa je še posebno pohvalno — (nadaljevanje na 2. strani)

Uspeh boljši kot lani

Hladno in deževno vreme v prvi polovici julija ni bilo posebno naklonjeno turizmu na Gorenjskem. Ugodnejšo sliko nočitev pa so v tem času pokazali obmorski letoviški kraji, ki so imeli toplo in suho vreme. Z nastopom lepšega vremena, ki je trajal ves avgust, pa se je dotok turistov — domačih in tujih — znatno okrepil tudi v severnejših predelih. Tako je tudi bilanca nočitev v avgustu v primerjavi z julijskimi nočitvami — precej boljša.

Podatki o nočitvah v avgustu — zajeti so le pomembnejši turistični kraji — nudijo naslednjo sliko

(številke v oklepajih veljajo za nočitve inozemskih gostov): Bled je zabeležil 67.115 nočitev (32.932), Bohinj 42.224 nočitev (11.467), Gozd-Martuljek 5.193 nočitev (4), Jezerško 5.735 nočitev (425), Kranj 2.371 nočitev (1.199), Kranjska gora 20.424 nočitev (2.906), Radovljica 16.965 nočitev (2.134), Rateče-Planica 3.498 nočitev (405).

Primerjava z nočitvami v lanskem avgustu kaže, da je letošnji celotni uspeh za 5 odstotkov nižji, medtem ko so se nočitve inozemskih gostov dvignile za 19 odstotkov. — S.

tem kongresu USAOJ v Bihacu. Pri sestavljanju programov praznovanja te pomembne obletnice na Gorenjskem sodelujejo okrajna in občinske pionirske komisije, praznovanja sama pa se bodo odvijala predvsem po šolah in pionirskih odredih.

Predvideno je, naj bi bilo teletiče proslav v tednu otroka, ki bo — kot vsako leto — v začetku oktobra. Program dopolnjujeta še dve pomembni nalogi: nadaljevanje akcije pionirskih športnih iger in izpolnjevanje nalog v zvezi z otroškim varstvom (po občinah bodo izvedena posvetovanja, na katerih bi se popolnoma določeno pomenili o gradnji igrišč in drugem). Pionirji bodo proslavljali z raznimi športnimi tekmovanji, pohodni, prireditvami, vabili bodo bivše borce, pionirje ali brigadirje, da jim bodo pripovedovali o svojih doživljajih med vojno, v prvih letih povojne izgradnje itd.

Člani pionirske komisije pri Zvezi prijateljev mladine so se domoznili, da bodo letos pionirskim organizacijam posvetili več pozornosti. Ze v prihodnjih dneh bodo izvedli anketo o tem, kaj pionirski odredi po gorenjskih šolah delajo. Na osnovi dobljenih podatkov bodo lahko ugotovili, kje so sedaj vrzeli in kako bi bilo potrebno postaviti program dela za v prihodnje.

Republiška proslava 20-letnice pionirske organizacije bo ob koncu meseca decembra v Ljubljani. Ob tej priložnosti bodo v SPORNEM PARKU INZ. STANKA BLOUDKA odkrili SPOMENIK PIONIRJU REVOLUCIONARJU. Z Gorenjskega se bo te proslave udeležilo 69 pionirjev, ki so bili za to izvoljeni na posebnih pionirskih konferencah. — M. S.

Z vrha nebotičnika se odpira nov pogled na Kranj

mali oglasi • mali oglasi

prodam

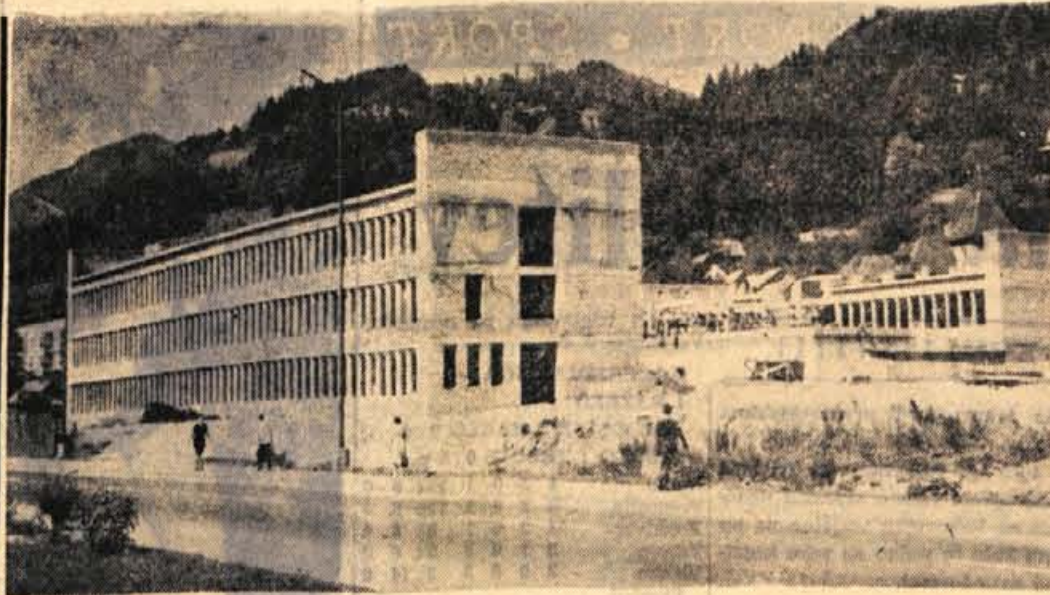
Gibanje prebivavstva

V TRZICU
Poročili so se: Leopold Brovc, delavec, in Veronika Zaplotnik, delavka; Stanislav Ribnikar, sofer, in Ivana Papler, delavka; Alojz Cinc, delavec, in Marija Hvalica, delavka.

V KRANJU

Poročili so se: Franc Klemenčič, avtolčar, in Franciška Studen, trg. vajenka; Matevž Jugovic, tov. delavec, in Vida Mežnar, delavka; Anton Kraljič, delavec, in Viktorija Medvedšek, delavka; Lenart Pirč, frizer, in Hedvika Planinšek, trg. pomočnica; Franjo Crček, strugar, in Franciška Hervol, nameščenka; Andrej Velikanja, sofer, in Franciška Vilfan, Justinka; Milan Pavlin, sofer, in Albina Sagadin, čevljarica presivavka; Ignac Senk, študent, in Marija Stiplošek, uslužbenka; Jakob Boncelj, sofer, in Olga Bodlaj, adjustirka.

Rodile so: Nada Jančar - dečka; Ljudmila Jereb - dečka; Tatjana Pavlič - deklco; Franciška Kuhelj - dve deklici; Marija Hajšinger - dečka; Vilma Dolhar - dečka; Justina Stiglic - deklco; Ivanka Požonec - dečka; Amalija Govekar - dečka; Marija Sturm - deklco; Vera Serbec - deklco; Marija Bajc - dečka; Cilka Rus - dečka; Angela Svoljšak - deklco; Kruma Ignjatović - deklco; Ana Novak - dečka; Marija Porovne - deklco; Marija Pintar - deklco; Stanislava Grženčič - deklco; Alojzija Derlink - dečka; Terezija Oresnik - dečka.

Poslopje novega zdravstvenega doma na Jesenicah iz dneva v dan dobiva svojo dokonano obliko. Teža se Jesenčani in okolici prav gotovo veselijo, saj bo s tem odpadla prenekatera odvečna pot do sedanjih raztresenih ambulantičnih prostorov po vseh Jesenicah

Zanimive ugotovitve za živinorejce

Proučiti proizvodne sposobnosti križancev

Pred kratkim je bil v Naklem zanimiv pregled živine, na katerem je bilo 16 krav cikaste pasme, 12 krav in telic svetlo lisaste pasme, 10 krav črno-bele pasme, 3 križancev cikaste s svetlo lisasto pasmo in še 9 križancev cikaste s črno-belo pasmo.

Cikaste krave so predstavljale dober vzorec krav te pasme. Nekaj je bilo med njimi prav dobrih tako po tipu kakor tudi po oblikah. Po tošobci pa so bile zelo različne. Najboljše so ocenili kravo Naglo, ki je dala 3.203 kilograme mleka s 4,1 odstotka toščice. Skupino svetlo lisastih krav je razstavila ekonomija kmetijske zadruge Naklo iz Podbrezj. Od teh so ocenili kravo Stelo, ki je dala po drugem teletu 2.118 kilogramov mleka s 3,96 odstotka toščice.

Krave črno-bele pasme je razstavilo kmetijsko gospodarstvo Kranj. Te krave so po zunanosti izrazito mlečne. Najboljše so ocenili kravo Katro, ki je dala 4.573 kilogramov mleka s 3,82 odstotka toščice.

Se bolj zanimive pa so bile skupine križancev cikaste pasme s svetlo lisasto in črno-belo. Med križanci s svetlo lisasto pasmo so bili prav dobri bikli, ki jih pitajo. So znano bolj polnih oblik, bolj globoki in široki kot cikasti bikli enake starosti oziroma kakor bikli križanci s črno-belo pasmo. Telic križank s svetlo lisasto pasmo je bilo malo. Samo ena je bila že vsako brelja, druge pa so bile mlajše in prežgane s pasjo. Krav križank s svetlo lisasto pasmo pa ni bilo. Zato je o telicah križankah s svetlo lisasto pasmo težko izreči bolj določeno sodbo. Vsako brelja telica križanka pa je bila prav dobrih oblik in s prav dobro izraženimi znaki mlečnosti. Bo pa to nekoliko večja krava. Križance s črno-belo pasmo je v nedeljo razstavilo kmetijsko gospodarstvo Škofja Loka. Med njimi je bilo tudi nekaj krav prvotne. Večinoma so srednje velike, prav dobrih oblik z dobro izraženimi znaki mlečnosti in z dobro razvitimi vimeni. Z obeh pasmama - s semenom svetlo lisastih in črno-belih bikov

POSVETOVANJE O FILMSKI VZGOJI

V petek, 21. septembra, je bilo v Kranju okrajno posvetovanje o filmski vzgoji, ki ga je organizirala zveza Svobod in prosvetnih društev. Posvetovanja so se udeležili predstavniki "Svobod", predstavniki pedagoških delavcev, ljudske mladine ter upravniki kinematografskih podjetij v okraju. Kot gostje so bili prisotni tudi ludi predstavniki sosveta za film in televizijo pri republiški zvezi Svobod, med njimi Vitko Musek in prof. Jovita Podgornikova. Glavne teme so bile: problemi pouka o filmu v rednem šolskem delu, sodelovanje s kinematografskimi podjetji pri filmski vzgoji ter vprašanja filmskih krožkov. Udeleženci so naglasili potrebo po čim tesnejšem sodelovanju med vsemi zainteresiranimi družbenimi organizacijami in pozdravili ustanovitve svetov za film pri občinskih zvezah Svobod na Jesenicah in v Kranju.

NESREČE

UTOPLJENEC V VALUŠICI

V četrtek, 20. septembra, ob 11. uri dopoldne je 11-letni Slavko Rant iz Volak pri Škofji Loki našel v potoku Valušici utopljenca. Ugotovili so, da je utopljenec 38-letni Mirko Kosmač iz Volak. Vzrok, kako je prišlo do utopitve, še raziskujejo. Po vsej verjetnosti gre za nesrečo. Ugotovljeno pa je, da se je Kosmač listi-krat namenil v Leskovicu, spotoma pa je - verjetno pijan - zašel v potok in se utopil.

MOTORIST V OBCESTNI KAMEN

V petek, 21. septembra, ob 19.35 se je primerila prometna nesreča na cesti II. reda Bled-Bohinj. Na srečo se je končala le z materialno škodo. - Motorist, 18-letni Valentin Kelbi iz Bohinjske Bele je pri srečanju z osebnim avtomobilom, ki ga je upravljal Emil Lesjak iz Ljubljane, zapeljal premaj v desno in se zaletel v občestni kamen. Materialna škoda na motorju znaša 50 tisoč dinarjev, medtem ko je motorist ostal nepoškodovan. O vzroku, kako je prišlo do nesreče, bo spregovorilo še sodišče.

tržni pregled

TRŽNI PREGLED V KRANJU

Korenček 60 din, sir skutla 140 do 160 din, surovo maslo 720 din, čebula 80 do 100 din, krompir 28 do 35 din, sladko zelje 30 do 80 din, soljata 80 do 100 din, radič 120 din, pesa 50 do 80 din, zelena paprika 70 do 80 din, orehi 250 din, jabolka 70 do 80 din, hruške 80 do 120 din, slive 90 do 100 din, breskve 120 din, cvečeca 80 do 150 din, kumarje 60 din, kumarce 150 din, jedilne buče 40 din, fižol v stroju 150 din, grozdje 100 do 140 din, fige 100 din, paradiznik 80 do 90 din, ohrovt 60 do 70 din za kg, zelena in peteršilj 10 do 30 din za sok, smetana merica 20 din, jajca 33 do 35 din, kokoš 700 do 750 din, piščanec 300 do 450 din.

Združenje soferjev in avtomobilstov Jesenice obvešča vse kandidate, da se prične tečaj za pridobitev kvalifikacij avtoprometne stroje 1. oktobra.

Prijave - samo osebne - se sprejemajo od 26. t. m. dalje vsak delavnik do 1. 10. od 14. do 16. ure v pisarni združenja na Jesenicah, Rogljeva ulica 1.

Hkrati obveščamo vse kandidate, ki so opravili izpite, da v istih dneh dvignejo potrdila in spričevala.

Dalje poziva združenje vse soferje, ki do danes še niso vrnili izpolnjenih anketnih listov, da jih TAKOJ VRNEJO IZPOLNJENE. Vsi anketni listi morajo biti OBVEZNO ODDANI.

Komisija za razpis mest direktorjev podjetij razpisuje mesto DIREKTORJA GOSTINSKEGA PODJETJA »TABOR« GORENJA VAS nad Škofjo Loko.

Kandidati morajo izpolnjevati razen splošnih še tele posebne pogoje: srednja šolska izobrazba in pet let prakse na vodilnem mestu v gospodarski organizaciji. Ponudbe, kolkovane z din 50, je treba poslati na ObLO Škofja Loka do 10. oktobra 1962. Podjetje nima stanovanja za direktorja.

kupim

Kupimo kombinirani mizarski stol, hrane 40 X 50 cm. - Ponudbe sprejema Boinica Begunje na Goranjskem. 3849

Neporaben šivalni stroj, lahko nosi glavo, kupim. - Naslov v priložni listu. 3878

ostalo

Opremljeno stanovanje nudim za tričetiri ure strojnega šivanja na dan. - Ponudbe oddati v oglasni oddelček pod »Sostanovavka«. 3877

Od Lahovč do Vopelj izgubljeni japonski lastnik lahko dvigne v Lahovčah 29. 3855

Tovarniško delavko sprejemem za stanovanje in hrano, za malo denarja v gospodinjstvu. - Naslov v oglasnem oddelku. 3888

Želim sobo in kuhinjo od Tržiča do Kranja. Dam dobro nagrado, - Naslov v oglasnem oddelku. 3816

Osvetlilo! Ponovno obveščam, prosim, da je zlatarska delavnica v sredah in sobotah zaprta. - Naslov, zlatar, Kranj. 3796

ZAHVALA

Vam, ki so spremlili k večnemu počitku našo ljubo ženo, mamo, babo in sestri.

FRANČIŠKO STRUPI upokojenko

ki je poklonil vence in cvetje, in kakršnokoli način sočustvovati z nami ter nam izraziti sožalje, vam hvale.

Zahvalujemo se dr. Mayerju za njegovo skrb, duhovnikom Filipcu, Jerini in Klunuu, prijateljem in vsem vaščanom, ki so jo pomagali na njeni zadnji poti.

Zaljubljeni mož Primož, hčerka Silva, por. Leskovec s sinom Antonom, sestri Marija in Ana, brat Miha in ostalo sorodstvo.

Grigorij BAKLANOV

Seženj zemlje

Roman objavljamo s privolitvijo založbe Obzorja Maribor, ki ga izdala v knjigi.

Poglejmo, kakšnih kalibrov nemških topov se spominjam. 5-cm topovski top. Ne, 7,5 je francoski top. Takšne smo nekoč zaple. Sicer pa so jih tudi Nemci. Toda kakšen kaliber ima »Ferdinand«? Dolega cev, ustno zavoro, debelo kakor pest, pa neposredno streljanje. Toda kalibra se več ne spominjam. Ah kaj, drugo bi morali vedeti: koliko tankov imajo? Nikdar ne bom pozabil, kako smo petorico minulo zimo nemški tank poglal v mokro kopel nad letalskega lizaka. Spodaj je bilo pravo jezero. Led, ki so razbile granate. Planili smo vanj. Potonili smo pa pogledali iz vode. Na robu lizaka se je zaustavil tank in začel nekoga obstreljevati. Takrat bi dal življenje za protitankovsko puško.

motna. Utrujenost v kosteh in suša v ustih. Morda je vsega krivo le to, ker sem vznemirljen. Pijem pa se ne odležam.

Ura je devet. Počakam, če pol ure pa ležem. Ne vem, če sem spal. Prebudi me topovska salva. Planem pokonci. Sedim z razbijajočim srcem in prisluškujem. Toda v sprednjih jarkih ni slišati niti strojnice. Zgoraj, v izsušenem jarku, preizkuša eden izmed radiotelegrafistov žvegljo, ki lo je sam izrezal, pa skrbno igra belorusko »šperepeločko«. Prav tole:

Ah, ti moja, moja prepelica. Toda prepelica, boli te nožica. Ah, ti moja, moja mala...

Zveglja zveni tenko pa žalostno in drhti v prozornem zraku. Kohanluk sanja s slušalko pri ušesu in vzdrihti v snu. Le kaj je bilo? Prav razločno sem slišal topniško salvo. Ali pa je, medtem ko sem spal, zavzelo v glavi podobno kakor struna, ki se je utrgala?

Zlezem iz bunkerja in podrgnem lica, ki so otrpnila med spanjem. Zaslepi me suha, podhrtevaajoča svetloba. Nad gozdom vstaja vijoličast oblak in za njim je nebo slepeče svetlo. Zgornji rob oblaka je snežne barve, zdaj je dosegel sonce in hladna senca spolzi po zemlji. Slepeča svetloba in živa senca - oboje je podobno tihi groznji.

Senca zakrije sprednjo črto, njen rob se preseli na vzpetino in ko se valji čeznje, oznanjuje hkrati pobliski topovske salve. Sočasno razcefra nebo tuljenje nešteti granat. Potuhnjemo se po jarkih in čakamo. Zatisnemo oči in prižmemo čela h kolenom. Grmenje se razlega in vse tone v prah in dim. Za trenutek pomislim, da se bom zadušil. Z nemirnimi prsti si razpnem ovratnik bluze. Nad nami, nad glavami in skrčenimi hrbti se odpira zemlja pa nas žive pokopava.

Kako dolgo bo trajala topniška priprava? Pol ure? Celo uro? Vzdržati moramo. Ko bo prenehala, se začnejo glavno dejanje: potem pridejo tanki. In za nami je tisoč metrov zemlje, potem strmina in slednjič Dnjester.

11.

Oglušeli, prekriti z zemljo, se plazimo iz na pol zasutih jarkov. Z vnetimi očmi strmino prek izkopa - tanki! Približujejo se po

pobožjih, zaviti v prah in dim - prašni tanki. Skozi daljnogled vidim, kako se nad koruzo premikajo oklopljeni, rumeni stolpčiči z dolnimi cevmi, za njimi, po steni preseki, pa - teče pehota. Med dimom se nobliskavajo čelade. Strmim vanje in se ne morem ganiti, ko da sem ohromel. Tuljenje motorjev se približuje in nikjer ni sledov našega topništva.

»Zvegljo« zaključim slednjič. Sumilim mi izroči slušalko. Bežno pogledam v obraz llovne barve. Prah se je zadel vanj, ustnice so suhe, polne zemlje. Kohanluk postavlja dvokraki daljnogled. Pade mu iz rok. Spet ga pobere. Vnovič se prerže. S prestrašenimi očmi strmi vame.

»Podpri ga!« zakričim pa na takoj pozabim: moja prva granata pristane doleč spredaj na polju.

»Tovariši oročniki!« kličem radiotelegrafist. Mislim, da je Tenlov, Radiotelegrafistov še vedno ne razločim. Velike oči ima, razprte od vznemirljenosti. Prašne obrvi. Kaže proti polju. V pehotnih jarkih se godijo čudne reči. Eden izmed pešakov plane na čistino. Plazi se po vseh štirih.

»Svinjarila, kaj počenja!« Vojak plane, se spotakne ob krajih plašča in steče proti nam. Pade. Obleži.

Treski! Udarec me približe k tlom. Radiotelegrafist, ki je še pravkar stal zraven mene, se oslepel plazi po dnu jarka. Glava trešči ob stegno, noze opletajo, ko da se želi zakopati v zemljo. Potem vzdrihti. Trepeče. Utišne. Nogo stiska k trebuhu. Treski!

Za trenutek onemim. Usta so polna tople, gnusne sline. Zdjapazim eksplozije naših izstrelkov. Pred enim izmed tankov se razprši steber črne zemlje.

»Ogenj!« Polje je že posejano z granatami. Pobliski v dimu. Brzostrelci izginjajo in se znova prikazujejo. Na desni zamolklo grmijo protitankovske granate.

»Ogenj!« Nekdo me potegne za jermen. »Počinite, tovariši poročniki!« Sele zdaj vidim, da je pred branikom vse pokošeno, videti je le vzvirčeni prah in razletavaajoče se granate. Koruzno polje je postrženo do zemlje.

